

CHƯƠNG 4

DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VÀ NHÀ NƯỚC XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

Bộ môn: Lý luận Chính trị
Khoa: Cơ Bản
Trường: Đại học Công Nghệ Đông Á

NỘI DUNG

I. DÂN CHỦ VÀ DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

II. NHÀ NƯỚC XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

**III. DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VÀ NHÀ NƯỚC
PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA Ở VIỆT NAM**

I. DÂN CHỦ VÀ DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

1. Dân chủ và sự ra đời, phát triển của dân chủ

a. *Quan niệm về dân chủ*

b. *Sự ra đời, phát triển của dân chủ*

2. Dân chủ xã hội chủ nghĩa

a. *Khái niệm và quá trình ra đời*

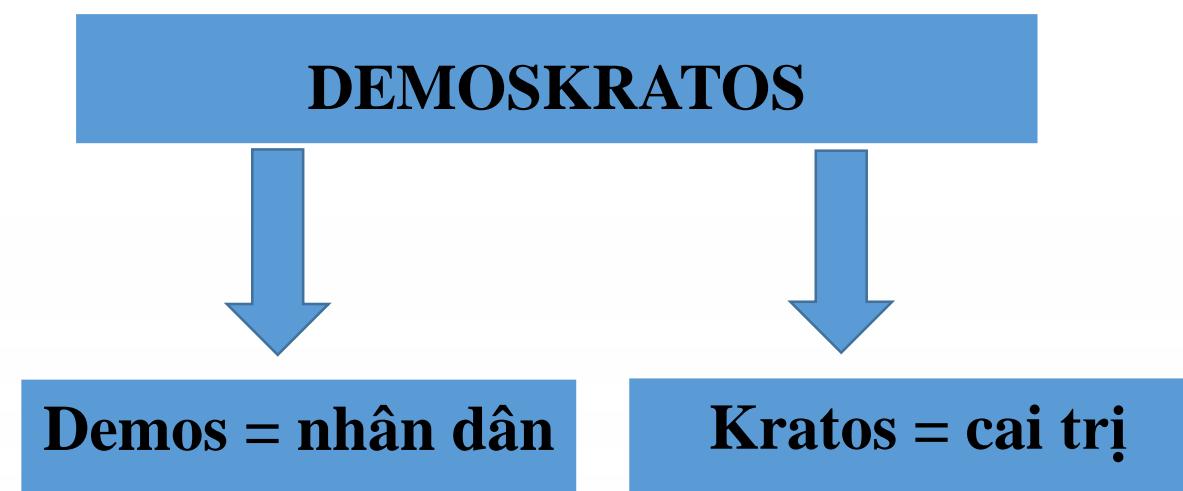
b. *Bản chất*

1. Dân chủ và sự ra đời, phát triển của dân chủ

a. Quan niệm về dân chủ

- *Nghĩa gốc:* Vào khoảng thế kỷ VII – VI TCN, các nhà tư tưởng Hy Lạp cổ đại đã dùng cụm từ “demoskratos” để nói đến dân chủ (quyền lực thuộc về nhân dân)

a. Quan niệm về dân chủ

- *Quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin:*
 - + Về phương diện quyền lực: dân chủ là quyền lực thuộc về nhân dân.
 - + Về phương diện chế độ xã hội và trong lĩnh vực chính trị: dân chủ là một hình thức hay hình thái nhà nước, là chính thể dân chủ hay chế độ dân chủ.
 - + Về phương diện tổ chức và quản lý xã hội: dân chủ là một nguyên tắc kết hợp với nguyên tắc tập trung ==> nguyên tắc tập trung dân chủ.
- *Quan điểm của Hồ Chí Minh:*
 - + Dân chủ là dân là chủ và dân làm chủ.
 - + Dân chủ là một thể chế chính trị, một chế độ xã hội.

a. Quan niệm về dân chủ

Dân chủ là một giá trị xã hội phản ánh những quyền cơ bản của con người; là một hình thức tổ chức nhà nước của giai cấp cầm quyền; có quá trình ra đời, phát triển cùng với lịch sử xã hội nhân loại.

1. Dân chủ và sự ra đời, phát triển của dân chủ

b. Sự ra đời, phát triển của dân chủ (SV TNC)

- Chế độ cộng sản nguyên thủy: xuất hiện hình thức manh nha của dân chủ (dân chủ nguyên thủy), nhân dân bầu ra thủ lĩnh quân sự.
- Chế độ chiếm hữu nô lệ: nền dân chủ chủ nô.
- Chế độ phong kiến: chế độ độc tài chuyên chế phong kiến.
- Chế độ tư bản chủ nghĩa: nền dân chủ tư sản.
- Chế độ xã hội chủ nghĩa: nền dân chủ xã hội chủ nghĩa.

2. Dân chủ xã hội chủ nghĩa

a. Khái niệm và quá trình ra đời

- *Khái niệm*: Dân chủ xã hội chủ nghĩa là nền dân chủ cao hơn về chất so với nền dân chủ có trong lịch sử nhân loại, là nền dân chủ mà ở đó, mọi quyền lực thuộc về nhân dân, dân là chủ và dân làm chủ; dân chủ và pháp luật nằm trong sự thống nhất biện chứng; được thực hiện bằng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản.

- *Quá trình ra đời*: Dân chủ XHCN đã được phôi thai từ Công xã Paris năm 1871. Tuy nhiên, chỉ đến khi Cách mạng tháng Mười Nga thành công với sự ra đời của Nhà nước XHCN đầu tiên trên thế giới, nền dân chủ XHCN mới chính thức được xác lập.

2. Dân chủ xã hội chủ nghĩa

b. Bản chất

Bản chất
chính trị

Bản chất
kinh tế

Bản chất tư tưởng -
văn hóa - xã hội

- Bản chất chính trị:
 - + Mang bản chất của GCCN: → chủ nghĩa Mác –Lênin
→ phục vụ lợi ích cho GCCN
 - + Có tính nhân dân, tính dân tộc: phục vụ lợi ích cho nd, cho dt

II. NHÀ NƯỚC XÃ HỘI CHỦ NGHĨA

- 1. Sự ra đời, khái niệm, bản chất, chức năng của nhà nước xã hội chủ nghĩa**
 - a. Sự ra đời và khái niệm*
 - b. Bản chất của nhà nước xã hội chủ nghĩa*
 - c. Chức năng của nhà nước xã hội chủ nghĩa*
- 2. Mối quan hệ giữa dân chủ xã hội chủ nghĩa và nhà nước xã hội chủ nghĩa**

1. Khái niệm, sự ra đời, bản chất, chức năng của nhà nước XHCN

a. Sự ra đời và khái niệm

- *Sự ra đời*: Nhà nước xã hội chủ nghĩa ra đời là kết quả của cuộc cách mạng do giai cấp công nhân và nhân dân lao động tiến hành dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản.
- *Khái niệm*: Nhà nước xã hội chủ nghĩa là một kiểu nhà nước mà ở đó, sự thống trị chính trị thuộc về giai cấp công nhân, do cách mạng xã hội chủ nghĩa sản sinh ra và có sứ mệnh xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội, đưa nhân dân lao động lên địa vị làm chủ trên tất cả các mặt của đời sống xã hội trong một xã hội phát triển cao - xã hội xã hội chủ nghĩa.

1. Khái niệm, sự ra đời, bản chất, chức năng của nhà nước XHCN

b. Bản chất

Bản chất
chính trị

Bản chất
kinh tế

Bản chất văn hóa -
xã hội

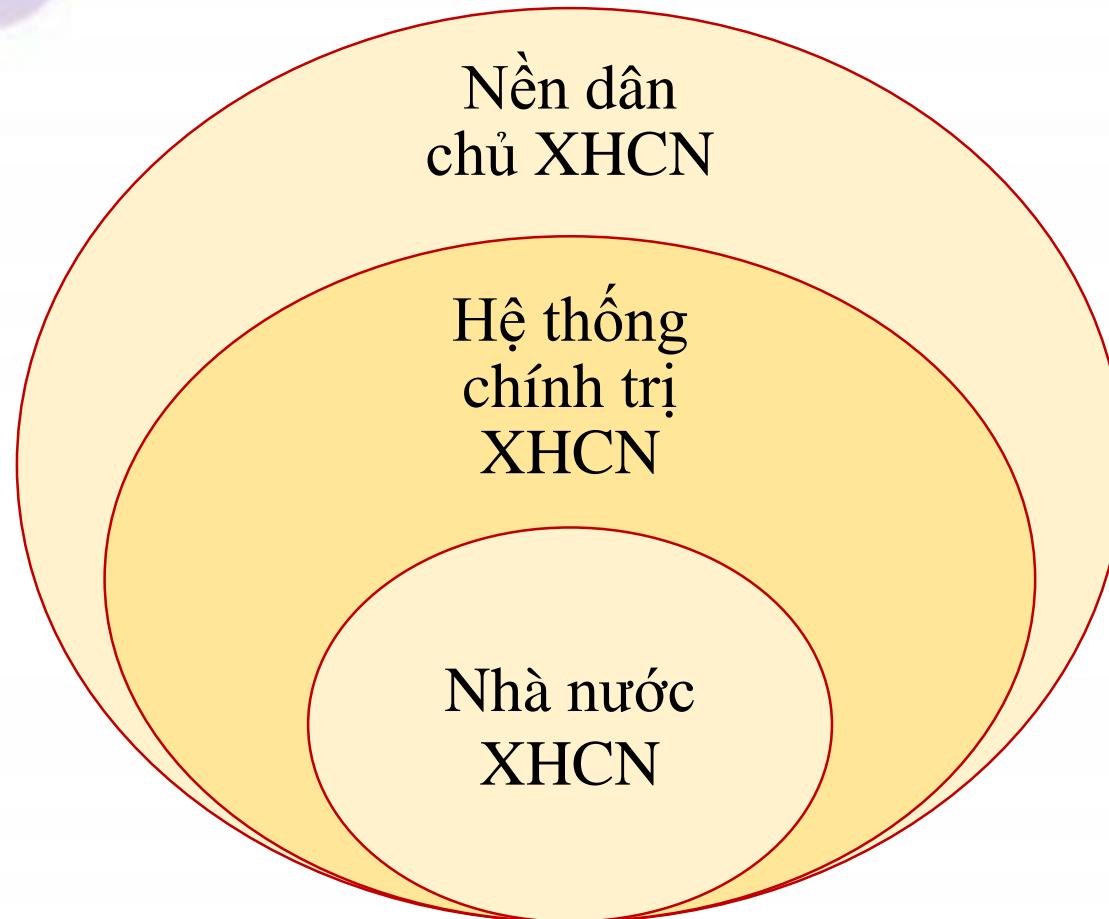
1. Sự ra đời, khái niệm, bản chất, chức năng của nhà nước XHCN

c. Chức năng của nhà nước xã hội chủ nghĩa

Cải tạo xã hội cũ, xây dựng xã hội mới là nội dung chủ yếu và là mục đích cuối cùng của nhà nước XHCN.

Chức năng trấn áp: giai cấp bóc lột đã bị lật đổ và những phần tử chống đối để bảo vệ thành quả cách mạng, giữ vững an ninh chính trị, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển kinh tế - xã hội.

2. Mối quan hệ giữa dân chủ xã hội chủ nghĩa và nhà nước xã hội chủ nghĩa (SV TNC)

- a. *Dân chủ XHCN là cơ sở, nền tảng cho việc xây dựng và hoạt động của nhà nước XHCN.*
- b. *Nhà nước XHCN trở thành công cụ quan trọng cho việc thực thi quyền làm chủ của người dân.*

III. DÂN CHỦ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VÀ NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA Ở VIỆT NAM

1. Dân chủ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

- a. Sự ra đời, phát triển của nền dân chủ XHCN ở Việt Nam*
- b. Bản chất của nền dân chủ XHCN ở Việt Nam*

2. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

- a. Quan niệm về nhà nước pháp quyền XHCN*
- b. Đặc điểm của nhà nước pháp quyền XHCN*

3. Phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay

- a. Phát huy dân chủ XHCN ở Việt Nam hiện nay*
- b. Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền XHCN*

1. Dân chủ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

a. Sự ra đời, phát triển của nền dân chủ XHCN ở Việt Nam (SV TNC)

- Chế độ DCND ở nước ta được xác lập sau CMT8/1945. Đến năm 1976, tên nước được đổi thành Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

- Đại hội VI đề ra đường lối đổi mới toàn diện đất nước đã nhấn mạnh phát huy dân chủ để tạo ra động lực mạnh mẽ cho phát triển đất nước.

- Hơn 30 năm đổi mới, nhận thức về dân chủ XHCN, vị trí, vai trò của dân chủ ở nước ta có nhiều điểm mới:

+ Đảng ta khẳng định một trong những đặc trưng của CNXH Việt Nam là do nhân dân làm chủ.

+ Dân chủ đã được đưa vào mục tiêu tổng quát: Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

+ Dân chủ XHCN là bản chất của chế độ ta, vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự phát triển đất nước.

1. Dân chủ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

b. Bản chất của nền dân chủ XHCN ở Việt Nam

- Xây dựng nền dân chủ XHCN vừa là mục tiêu, vừa là động lực phát triển xã hội, là bản chất của chế độ XHCN.
- Bản chất dân chủ XHCN ở Việt Nam được thực hiện thông qua các hình thức dân chủ trực tiếp và dân chủ gián tiếp.

2. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

a. Quan niệm chung về nhà nước pháp quyền

Nhà nước pháp quyền được hiểu là nhà nước mà ở đó, tất cả mọi công dân đều được giáo dục pháp luật và phải hiểu biết pháp luật, tuân thủ pháp luật, pháp luật đảm bảo tính nghiêm minh; trong hoạt động của các cơ quan nhà nước, phải có sự kiểm soát lẫn nhau, tất cả vì mục tiêu phục vụ nhân dân.

2. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

b. Đặc điểm của nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam

- Xây dựng nhà nước do NDLĐ làm chủ - Nhà nước của dân, do dân, vì dân
- Nhà nước được tổ chức và hoạt động dựa trên cơ sở của Hiến pháp và pháp luật.
- Quyền lực nhà nước là thống nhất, có sự phân công rõ ràng, có cơ chế phối hợp nhịp nhàng giữa các cơ quan: lập pháp, hành pháp và tư pháp.
- Nhà nước pháp quyền XHCN ở Việt Nam do ĐCSVN lãnh đạo. Hoạt động của nhà nước được giám sát bởi nhân dân: “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra”
- Nhà nước pháp quyền XHCN ở Việt Nam tôn trọng quyền con người, coi con người là trung tâm của sự phát triển.
- Tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước theo nguyên tắc tập trung dân chủ, có sự phân công, phân cấp, phối hợp và kiểm soát lẫn nhau, nhưng bảo đảm quyền lực là thống nhất và sự chỉ đạo thống nhất của Trung ương.

3. Phát huy dân chủ XHCN, xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN ở Việt Nam hiện nay (SV TNC)

a. Phát huy dân chủ XHCN ở Việt Nam hiện nay

- Xây dựng, hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng XHCN tạo ra cơ sở kinh tế vững chắc cho xây dựng dân chủ XHCN.
- Xây dựng ĐCSVN trong sạch, vững mạnh với tư cách điều kiện tiên quyết để xây dựng nền dân chủ XHCN Việt Nam.
- Xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN vững mạnh với tư cách điều kiện để thực thi dân chủ XHCN.
- Nâng cao vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội trong xây dựng nền dân chủ XHCN.
- Xây dựng và từng bước hoàn thiện các hệ thống giám sát, phản biện xã hội để phát huy quyền làm chủ của nhân dân.

3. Phát huy dân chủ XHCN, xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN ở Việt Nam hiện nay (SV TNC)

b. Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện nhà nước pháp quyền XHCN

- Xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN dưới sự lãnh đạo của Đảng.
- Cải cách thể chế và phương thức hoạt động của Nhà nước.
- Xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức trong sạch, có năng lực.
- Đầu tranh phòng, chống tham nhũng.

HẾT CHƯƠNG 4